

Sammlung

von Gnomn Griechischer Dichter, zum Gebrauch für Schulen.

Im Anschluss an die vor einigen Jahren zum Gebrauch am hiesigen Gymnasium vom Lehrercollegium verfasste und herausgegebene

Blumenlese aus Deutschen und Römischen Dichtern. Zum Memoriren für Gymnasialschüler *),

deren letzter Theil eine Zusammenstellung von 122 der gangbarsten Sentenzen aus römischen Dichtern ist, folgt hierunter eine ähnliche Sammlung von Versen Griechischer Dichter, zu dem Zwecke, von den Schülern der drei obern Gymnasialklassen auswendig gelernt zu werden.

Der Grundsatz, welcher bei der Auswahl des lateinischen Memorirstoffes massgebend war, nämlich nur solche Verse aufzunehmen, welche als „klassisch und allgemein anerkannt“ gelten mussten, deren grösste Anzahl also durch die unendlich oft wiederholte Anwendung Gemeingut aller Gebildeten, zu dem, was man mit einem neueren Ausdrucke „geflügelte Worte“ nennt, geworden ist, — dieser Grundsatz konnte bei der Auswahl griechischer Verse nur in beschränkter Weise zur Anwendung kommen, da eben das Griechische nicht in gleichem Masse wie das Lateinische Element der modernen Bildung geworden, und demnach die Anzahl der den Griechischen Dichtern entlehnten bekannten Sentenzen eine weit geringere ist, als der lateinischen. Andererseits aber ist gerade in den Griechischen Dichtern die Fülle tief gedachter und in klassischer Form ausgeprägter Dikta eine so grosse, dass die lateinische Sprache auch hierin fast ärmlich dagegen erscheint. Wie gross namentlich der gnomologische Gehalt des Euripides, des Pindar, des Menander sei, ist zur Genüge bekannt; allein während aus ersterem um des theils den Zwecken der Schule fernliegenden, theils zu trivialen Inhaltes willen nur verhältnismässig wenig brauchbar war, konnte auch Pindar wegen der zu schweren Form nur wenig benutzt werden. Dass sich ferner die Auswahl auf den Kreis der eigentlich klassischen Dichter mit Ausschluss aller nicht mehr der Blüthezeit angehörigen beschränkt, war sowohl durch den besondern Zweck der Sammlung, als auch durch den nur knapp zugemessenen Raum geboten. Aus letzterem Grunde musste auch eine beabsichtigt enebenstehende Übersetzung, die sehr wünschenswerth erschien, unterbleiben.

*) Bielefeld. Verlag von Velhagen u. Klasing. Preis gebd. 10 Sgr.

Für das Lateinische hat uns die neuere Zeit mehrere Spruchsammlungen gebracht, von denen das *Promptuarium Sententiarum* von Wüstemann, in zweiter Auflage herausgegeben von Seyffert, sowie die *Gnomologia* von Georges die bekanntesten sind. Für das Griechische dagegen ist mir nur die unter dem Titel *Sententiae scriptorum graecorum collectae* a J. B. Téli, Pest und Leipzig 1864, erschienene Sammlung bekannt geworden *). Dieselbe ist aber theils sehr unvollständig, theils auf die Schriftsteller auch der spätern Zeiten, sogar das griechische Alte Testament ausgedehnt, und konnte fast gar nicht benutzt werden; ebenso wenig auch ältere Sammlungen, die, wie die *Aristologia Euripidea* und *Pindarica* von M. Neander u. a., bei dem Mangel literarischer Hilfsmittel an unsern Gymnasien nicht eingesehen werden konnten.

Das Memoriren solcher einzelnen klassischen Sentenzen schliesst natürlich durchaus nicht aus, dass daneben auch grössere zusammenhängende Stücke aus den Dichtern gelernt werden, theils grössere Abschnitte aus Homer, theils Chorgesänge aus dem jedesmal gelesenen Tragiker, oder auch Monologe, wie der in *Soph. Ajas*, v. 815 ff. Da die Auswahl derselben jedoch eben davon abhängt, welcher Autor gerade in der Klasse gelesen wird, so erschien es überflüssig, dergleichen Abschnitte zu bezeichnen. Hier kam es nur darauf an, eine Auswahl solcher *dicta probantia* zu geben, in denen sich die griechische Lebensanschauung am schönsten ausspricht, mit Ausnahme natürlich gewisser, zum Theil freilich mit Vorliebe cultivirter Gebiete, als Ehe, Sklaven u. s. w. Aus einer genauern Betrachtung der Sammlung wird unter anderm hervorgehen, dass der Geist des hellenischen Alterthums nicht gerade vorzugsweise ein „heiterer“ gewesen ist, eine vielfach gehegte Ansicht, zu der meines Wissens kaum ein Schriftsteller der classischen Zeit Berechtigung giebt.

Petri.

*) Siehe darüber *Literarisches Centralblatt*, 1865, p. 72.

Γ Ν Ω Μ Α Ι.

Πάντες δὲ θεῶν χατέουσ' ἄνθρωποι. Hom. Od. 3, 48.

πρὸς Διὸς εἰσιν ἅπαντες
ξεῖνοί τε πτωχοί τε· δόσις δ' ὀλίγη τε φίλη τε. Od. 6, 207 ff.

ὡς οὐδὲν γλύκιον ἤς πατρίδος οὐδὲ τοκῆων
γίγνεται, εἴπερ καί τις ἀπόπροθι πίονα οἶκον
γαίῃ ἐν ἀλλοδαπῇ ναίει ἀπάνευθε τοκῆων. Od. 9, 34 ff.

οὐ μὲν σχέτλια ἔργα θεοὶ μάκαρες φιλέουσιν,
ἀλλὰ δίκην τίουσι καὶ αἵσιμα ἔργ' ἀνθρώπων. Od. 14, 83 f.

αὐτὸς γὰρ ἐφέλεκται ἄνδρα αἰδηρος. Od. 16, 294.

ἡμῖσι γάρ τ' ἀρετῆς ἀποαίνονται εὐρύσπα Ζεὺς
ἀνέρος, εὐτ' ἂν μιν κατὰ δούλιον ἡμαρ ἔλθαι. Od. 17, 322 f.

οὐδὲν ἀκιδνότερον γαῖα τρέφει ἀνθρώποισι
πάντων ὅσσα τε γαῖαν ἔπι πνίσει τε καὶ ἔρπει.
οὐ μὲν γάρ ποτέ φησι κακὸν πείσεσθαι ὑπίσσω,
ἔφρ' ἀρετὴν παρέχουσι θεοὶ καὶ γούνατ' ὀρώρη·
ἀλλ' ὅτε δὴ καὶ λυγρὰ θεοὶ μάκαρες τελέσωσιν,
καὶ τὰ φέρει ἀεκαζόμενος τετληῖότηι θυμῷ.
ταῖος γὰρ νόος ἐστὶν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,
οἷον ἐπ' ἡμαρ ἄγχι πατήρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε. Od. 18, 130 ff.

τέτλαθι δὴ κραδίη, καὶ κύντερον ἄλλο ποτ' ἔτλης. Od. 20, 18.

οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη· εἰς κοίρανος ἔστω,
εἰς βασιλεύς, ᾧ ἔδωκε Κρόνου παῖς ἀγκυλομήτεω. Il. 2, 204 f.

οἴη περ φύλλων γενεῇ, ταιήδε καὶ ἀνδρῶν.
φύλλα τὰ μὲν τ' ἄνεμος χαμάδις χέει, ἄλλα δέ θ' ὕλη
τηλεθώουσα φύει, ἔαρος δ' ἐπιγίγνεται ὥρη·
ὡς ἀνδρῶν γενεῇ ἡμὲν φύει ἡδ' ἀπολήγει. Il. 6, 146 ff.

αἰὲν ἀριστεύειν καὶ ὑπείρουχον ἔμμεναι ἄλλων,
μηδὲ γένος πατέρων αἰσχυρόμεν. Il. 6, 208 f.

ἔσσεται ἡμαρ, ὅτ' ἂν ποτ' ὀλώλῃ Ἥλιος Ἴρη,
καὶ Πριάμος καὶ λαὸς εὐμμελίω Πριάμοιο. Il. 6, 448 f.

μοῖραν δ' οὐτινά φημι πεφυγμένον ἔμμεναι ἀνδρῶν,
οὐ κακὸν οὐδὲ μὲν ἐσθλόν, ἐπὴν τὰ πρῶτα γένηται. Π. 6, 488 f.

ἀφρήτωρ, ἀθέμιτος, ἀνέστιός ἐστιν ἐκεῖνος,
ὅς πολέμου ἔραται ἐπιδημίου ὑκρούοντος. Π. 9, 63 f.

εἰς αἰῶνός ἄριστος, ἀμόνεσθαι περὶ πάτρης. Π. 12, 243.

οὐ μὲν γὰρ τί πού ἐστιν ἰζυρώτερον ἀνδρός
πάντων ὅσα τε γαῖαν ἔπι πνεῖει τε καὶ ἔρπει. Π. 17, 446 f.

ὡς ἔρις ἔκ τε θεῶν ἔκ τ' ἀνθρώπων ἀπόλοιτο,
καὶ χόλος, ὅστ' ἐφέηκε πολύφρονά περ χαλεπῆναι,
ὅστε πολὺ γλυκίων μέλιτος καταλειβομένου
ἀνδρῶν ἐν στήθεσσι ἀέξεται ἤϊτε καπνός. Π. 18, 107 ff.

στρεπτή δὲ γλῶσσ' ἐστὶ βροτῶν, πολέες δ' ἐνὶ μῦθοι
παντοῖοι' ἐπέων δὲ πολὺς νόμος ἔνθα καὶ ἔνθα.
ὅπποῖόν κ' εἴπησθα ἔπος, τοῖόν κ' ἐπακούσῃς. Π. 20, 248 ff.

πλέον ἡμῖου παντός. Hesiod. opp. 40.

αἴψα μὲν ἐν κακότητι βροτοὶ καταγηράσκουσιν. Hes. opp. 93

οἱ αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ ἄλλω κακὰ τεύχων,
ἢ δὲ κακῆ βουλή τῷ βουλευσάντι κακίστη. Hes. opp. 263.

τὴν μὲν γὰρ κακότητα καὶ Ἰλαδὸν ἔστιν ἐλέσθαι
ῥηιδίως· λείη μὲν ὕδός, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει·
τῆς δ' ἀρετῆς ἰδρῶτα θεοὶ προπάρουθεν ἔθηκαν
ἀθάνατοι, μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐς αὐτὴν
καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον· ἐπὴν δ' εἰς ἀκρὸν ἵκηται,
ῥηιδίῃ δὲ ἔπειτα πέλει, χαλεπὴ περ ἔουσα. Hes. opp. 285 ff.

ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δὲ τ' ὄνειδος. Hes. opp. 309.

δῶτῃ μὲν τις ἔδωκεν, ἄδῶτῃ δ' οὐ τις ἔδωκεν. Hes. opp. 353.

ἔργμασιν ἐν μεγάλοις πᾶσιν ἀδεῖν χαλεπόν. Solon. fr. 5. (Schneidew. delect.)

τίκται τοι κόρος ὕβριν, ὅταν πολὺς ὄλβος ἔπηται. Sol. fr. 6.

γηράσκω δ' αἰεὶ πολλὰ διδασκόμενος. Sol. fr. 19.

ἔσθλων μὲν γὰρ ἀπ' ἔσθλα μαθήσεται, ἣν δὲ κακοῖσιν
 συμμισηγῆς, ἀπολείς καὶ τὸν ἔοντα νόον. Theogn. 35 f.

θεοῖς εὐχου, θεοῖσιν γὰρ ἔπι κράτος, οὗτοι ἄτερ θεῶν
 γίγνεται ἀνθρώποις οὐτ' ἀγάθ' οὔτε κακά. Theogn. 171 f.

εὐ μὲν ἔχοντος ἔμοῦ πολλοὶ φίλοι, ἣν δὲ τι δεινὸν
 συγκύρωσῃ, παῦροι πιστὸν ἔχουσι νόον. Theogn. 697 f.

ἔστιν ὁ μὲν χείρων, ὁ δ' ἀμείνων ἔργον ἕκαστον
 οὐδεις δ' ἀνθρώπων αὐτὸς ἅπαντα σοφός. Theogn. 901 f.

Κύρνε, θεοὺς αἰδοῦ καὶ δαΐδιθι· τοῦτο γὰρ ἄνδρα
 εἴργει μῆθ' ἔρθειν μῆτε λέγειν ἀσεβῆ. Theogn. 1179 f.

οὐδένα, Κύρν', ἀγαὶ φασειμβρότου ἡελίου
 ἄνδρ' ἐφορῶσ', ᾧ μὴ μῶμος ἐπικρέμαται. Theogn. 1185 f.

πειρά τοι μαθήσιος ἀρχά. Aleman. fr. 46.

Ἑλλήνων προμαχοῦντες Ἀθηναῖοι Μαραθῶν
 χρυσοφόρων Μήδων ἐστόρεσαν δύναμιν. Simon. fr. 78.

ὦ ξεῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῆδε
 κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι. Simon. fr. 80.

παῖδες Ἀθηναίων Περσῶν στρατὸν ἐξολέσαντες
 ἤρκεσαν ἀργαλέαν πατρίδι δουλοσύνην. Simon. fr. 89.

Τὴν πεπρωμένην δὲ χρῆ
 αἶσαν φέρειν ὡς βῆστα, γινώσκονθ' ὅτι
 τὸ τῆς ἀνάγκης ἔστ' ἀδήριτον σθένος. Aesch. Prom. 103 ff. ed. Herm.

ἐλαφρόν, ὅστις πημάτων ἔξω πόδα
 ἔχει, παραινεῖν νοουθετεῖν τε τὸν κακῶς
 πράσσοντα. Prom. 265 ff.

γλώσση ματαία ζημία προστρέβεται. Prom. 331.

κρεῖσσον εἰσάπαξ θανεῖν
 ἢ τὰς ἀπάσας ἡμέρας πάσχειν κακῶς. Prom. 751 f.

ἴσον τότ' ἄρχειν καὶ τὸ δουλεύειν δίχα. Prom. 931.

ἐκιδάσκει πάνθ' ὁ γηράσκων χρόνος. Prom. 985.

ἄμμα τῶν δόμων νομίζω δεσπότου παρουσίαν. Pers. 168.

ἀνδρῶν γὰρ ὄντων ἔρκος ἐστὶν ἀσφαλές. Pers. 344.

φίλοι, κακῶν μὲν ἥστις ἔμπειρος κυρεῖ,
ἐπίσταται βροτοῖσιν ὡς, ὅταν κλύδων
κακῶν ἐπέλθῃ, πάντα δαιμαίνειν φιλεῖ,
ὅταν δ' ὁ δαίμων εὐροῦῃ, πεποιθέναι
τὸν αὐτὸν ἀεὶ δαίμον' οὐρεῖν τύχης. Pers. 601 ff.

ὅταν σπεύδῃ τις αὐτός, χῶ θεὸς συνάπτεται. Pers. 743.

οὐχ ὑπέρφου θνητὸν ὄντα χρὴ φρονεῖν
ὑβρις γὰρ ἔξανθοῦς' ἐκάρπωσε στάχυν
ἄτης, ὅθεν πάγκλαυτον ἐξαμᾶ θέρος. Pers. 822 ff.

Ζεὺς τοι κολαστὴς τῶν ὑπερκύπων ἄγαν
φρονημάτων ἔπεστιν, εὐθυνοσ βαρύς. Pers. 829 f.

πειθαρχία γὰρ ἐστὶ τῆς εὐπραξίας
μήτηρ, γονὴς σωτήρος' ὧδ' ἔχει λόγος. Sept. 207 f.

οὐ γὰρ δοκεῖν ἄριστος, ἀλλ' εἶναι θέλει. Sept. 573.

ἐν παντὶ πράξει δ' ἔσθ' ὁμιλίαις κακῆς
κάκιον οὐδέν, καρπὸς οὐ κομιστέος,
ἄτης δ' ἄρουρα θάνατον ἐκκαρπίζεται. Sept. 580 ff.

φιλεῖτε σιγᾶν ἢ λέγειν τὰ καίρια. Sept. 600.

θεοῦ δὲ δῶρόν ἐστιν εὐτυχεῖν βροτούς. Sept. 606.

ἄνευ δὲ λύπης οὐδαμοῦ καταστροφῆ. Suppl. 425.

θάρσει' χρόνω τοι κυρίω τ' ἐν ἡμέρᾳ
θεοὺς ἀτίζων τις δώσει δίκην. Suppl. 702 f.

παύροισιν ἀνδρῶν ἐστὶ συγγενές τῷδε,
φίλον τὸν εὐτυχῶντ' ἄνευ φθόνων σέβειν.
δύσφρων γὰρ ἴος καρδίᾳ προσήμενος
ἄχθος διπλαῖζει τῷ πεπαμένῳ νόσον,
τοῖς τ' αὐτὸς αὐτοῦ πῆμασιν βαρύνεται
καὶ τὸν θυραῖον ἔλβον εἰςροῶν στένει. Agamemn. 799 ff.

Ἴω βρότεια πράγματ' εὐτυχοῦντα μὲν
 σκιά τις ἂν τρέψειεν, εἰ δὲ δυστυχῆ,
 βολαῖς ὑγρώσεων σπόγγος ὄλεσε γραφήν.
 καὶ ταῦτ' ἐκείνων μᾶλλον οἰκτεῖρω πολὺ. Agam. 1287 ff.

τὰ δῶρα μείω δ' ἔσσι τῆς ἀμαρτίας.
 τὰ πάντα γὰρ τις ἐκχέας ἀνθ' αἵματος
 ἑνός, μάτην ὁ μύθος· ὧδ' ἔχει λόγος. Choephor. 513 ff.

θεὸς μὲν αἰτίαν φύει βροτοῖς,
 ὅταν κακῶσαι δῶμα παμπήδην θέλῃ. Aesch. fr. 163.

μόνος θεῶν γὰρ Θάνατος οὐ δῶρων ἐρᾷ,
 οὐδ' ἂν τι θύων οὐδ' ἐπισπένδων ἄνοις,
 οὐδ' ἔστι βωμὸς οὐδὲ παιωνίζεται.
 μόνου δὲ πειθῶ δαιμόνων ἀποστατεῖ. Aesch. fr. 168.

ὦ Θάνατε Παιάν, μή μ' ἀτιμάσης μολεῖν.
 μόνος γὰρ εἶ συ τῶν ἀναγκαίων κακῶν
 ἱατρός, ἄλγος δ' οὐδὲν ἄπτεται νεκροῦ. Aesch. fr. 271.

κοινόν τόχην, γνώμη δὲ τῶν κερτημένων. Aesch. fr. 365.

ὁ χρησὶμ' εἰδῶς, οὐχ ὁ πόλλ' εἰδῶς σοφός. Aesch. fr. 366.

οὐκ ἀνδρὸς ὅρκου πίστις, ἀλλ' ὅρκων ἀνήρ. Aesch. fr. 369.

μὴ κακοῖς ἴω κακά. Aesch. fr. 438. (vergl. Herod. III. 53).

Ζεὺς ἑτερορεπής, νέμων εἰκότως
 ἄδικα μὲν κακοῖς, ὅσια δ' ἐννόμοις. Suppl. 388 f.

ἀντὶ μὲν ἐχθρᾶς γλώσσης ἐχθρὰ
 γλώσσα τελείσθω· τοῦφειλόμενον
 πράσσουσα Δίκη μέγ' αὔτεϊ·
 ἀντὶ δὲ πληγῆς φονίας φονίαν
 πληγὴν τινέτω· δράσαντι παθεῖν,
 τριγέρων μῦθος τάδε φωνεῖ. Choeph. 306 ff.

* Ἄνδρα δ' ὠφελεῖν ἀφ' ὧν
 ἔχει τε καὶ δύναιτο, κάλλιστος πόνων. Sophocl. Oed. Rex. 314 f. ed. Br.

χρόνος δίκαιον ἄνδρα δείκνυσιν μόνος,
 κακὸν δὲ κἄν ἐν ἡμέρᾳ γνοίης μῆ. Oed. R. 614 f.

τὰ τῶν τεκόντων ὄμμαθ' ἤδιστον βλέπειν. Oed. R. 999.

ἔξειδ' ἀνὴρ ὦν, χῶτι τῆς ἐς αὔριον
οὐδὲν πλεόν μοι σοῦ μέτεστιν ἡμέρας. Oed. Col. 567 f.

τοῖς τοι δίκαιοις χῶ βραχὺς νικᾷ μέγαν. Oed. Col. 880.

θεοὶ γὰρ εὖ μὲν, ὑφὲ δ' εἰσορῶσ', ἔταν
τὰ θεῖ' ἀφείς τις εἰς τὸ μαίνεσθαι τραπῆ. Oed. Col. 1536 f.

ὄρω γὰρ ἡμᾶς οὐδὲν ὄντας ἄλλο πλὴν
εἶδωλ' ὅσοι περ ζῶμεν ἢ κουφὴν σκιάν. Ajas 125 f.

ὑπέρκοπον

μηδὲν ποτ' εἵπης αὐτὸς εἰς θεοὺς ἔπος,
μηδ' ὄγκον ἄρη μηδέν', εἴ τινος πλεόν
ἢ χειρὶ βρέθεις ἢ μακροῦ πλοῦτου βάθει.
ὡς ἡμέρα κλίνει τε κἀνάγει πάλιν
ἅπαντα τὰνθρώπεια' τοὺς δὲ σῶφρονας
θεοὶ φιλοῦσι καὶ στογροῦσι τοὺς κακοὺς. Ajas 128 ff.

ξύν τοι θεῶ πᾶς καὶ γελᾷ κώδύρεται. Ajas 383.

οὐκ ἂν πριαίμην οὐδενὸς λόγου βροτόν,
ὅστις κεναῖσιν ἐλπίσιν θερμαίνεται. Ajas 477 f.

ἐν τῷ φρονεῖν γὰρ μηδὲν ἤδιστος βίος
τὸ μὴ φρονεῖν γὰρ κάρτ' ἀνώδυνον κακόν,
ἕως τὸ χαίρειν καὶ τὸ λυπεῖσθαι μάθης. Ajas 554 ff.

ἅπανθ' ὁ μακρὸς κἀναρίθμητος χρόνος
φύει τ' ἄδηλα καὶ φανέντα κρύπτεται. Ajas 646 f.

ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα κοῦκ ὠνήσιμα. Ajas 665.

βούλου κρατεῖν μὲν, σὺν θεῶ δ' αἰεὶ κρατεῖν,
θεοῖς γὰρ κἂν ὁ μηδὲν ἂν ὁμοῦ κράτος
κατακτῆσαιτο. Ajas 765 f.

κλύειν τὸν ἐσθλὸν ἄνδρα χρὴ τῶν ἐν τέλει. Ajas 1352.

οὐδὲν γὰρ ἀνθρώποισιν οἷον ἄργυρος
κακὸν νόμισμ' ἔβλαστε· τοῦτο καὶ πόλεις
πορθεῖ, τόδ' ἄνδρας ἐξανίστησιν δόμων.
τόδ' ἐκιδάσκει καὶ παραλλάσσει φρένας
χρηστάς πρὸς αἰσχρὰ πράγμαθ' ἵστασθαι βροτῶν.
πανουργίας δ' ἔδειξεν ἀνθρώποις ἔχειν,
καὶ παντὸς ἔργου δυσσέβειαν εἰδέναι. Antig. 295 ff.

ἴσθι τοι τὰ σκλήρ' ἄγαν φρονήματα
πίπτειν μάλιστα, καὶ τὸν ἐγκρατέστατον
αἰδηρὸν ὄπτῶν ἐκ πυρὸς περισκελῆ
θραυσθέντα καὶ ῥαγέντα πλεῖστ' ἂν εἰσίδοις. Antig. 473 ff.

οὔτοι συνέχθην ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔφην. Antig. 523.

θεοὶ φύουσιν ἀνθρώποις φρένας,
πάντων ὅσ' ἔστι χρημάτων ὑπέρτατον. Antig. 683 f.

ἀνθρώποις
τοῖς πᾶσι κοινόν ἔστι τοῦξαρμαρτάνειν. Antig. 1024 f.

πολλὰ τοι σμικροὶ λόγοι
ἔσφηλαν ἤδη καὶ κατώρθωσαν βροτούς. Electr. 415 f.

ὅστις γὰρ εὖ δρᾶν εὖ παθῶν ἐπίσταται,
παντὸς γένειτ' ἂν κτήματος κρείσσων φίλος. Philoct. 672 f.

οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς μὴ καλοῖς βουλευμασιν
οὐδ' ἐλπίς, ἥτις καὶ θράσος τι προξενεῖ. Trachin. 725 f.

νόμος κάλλιστός ἔστι πειθαρχεῖν πατρί. Trachin. 1178.

εἰ δεῖν' ἔδρασας, δεῖνὰ καὶ παθεῖν σε δεῖ. Soph. fragm. 18 ed. Nauck.

ἀλλ' οὐδὲν ἔρπει ψεῦδος εἰς γῆρας χρόνου. Soph. fr. 59.

ὦ παῖ, σιώπα· πόλλ' ἔχει σιγὴ καλά. Soph. fr. 79.

ἀνὴρ γὰρ ὅστις ἴδεται λέγων αἰεὶ,
λέληθεν αὐτὸν τοῖς ξυνοῦσιν ὦν βαρὺς. Soph. fr. 100.

ἀρετῆς βέβαιαι δ' εἰσὶν αἱ κτήσεις μόναι. Soph. fr. 196.

πόνου μεταλλαχθέντος οἱ πόνοι γλυκεῖς. Soph. fr. 344.

οὔτοι ποθ' ἄφει τῶν ἄκρων ἄνευ πόνου. Soph. fr. 364.

θάρασι· λέγων τάληθες οὐ σφαλεῖ ποτε. Soph. fr. 526.

οὐ χρή πατ' εὐ πράσσοντος ἄλβισαι τύχας

ἄνδρός, πρὶν αὐτῷ παντελῶς ἤδη βίος

δικεπερανθῆ καὶ τελευτήσῃ βίον.

ἐν γὰρ βραχεῖ καθεῖλε κωλίγῃ χρόνῳ

πάμπλουτον ἄλβον δαίμονος κακοῦ δόσις,

ὅταν μεταστῆ καὶ θεοῖς δοκῆ τάδε. Soph. fr. 583.

νέος πέφυκας· πολλὰ καὶ μαθεῖν σε δεῖ

καὶ πόλλ' ἀκοῦσαι καὶ διδάσκεισθαι μακρά. Soph. fr. 627.

τοὺς εὐγενεῖς γὰρ κάγαθούς, ὦ παῖ, φιλεῖ

Ἄρης ἐναίρειν· οἱ δὲ τῇ γλώσσῃ θρασεῖς

φεύγοντες ἄτας ἐκτός εἰσι τῶν κακῶν·

Ἄρης γὰρ οὐδὲν τῶν κακῶν λωπίζειται. Soph. fr. 652.

προλαμβάνειν δὲ δεῖ καθ' ἡμέραν ἀεὶ,

ἕως ἂν ἐξῆ μανθάνειν βελτίονα.

παῖς δ' ὢν κακὸν μὲν ὄραν τι προῖκ' ἐπίσταται,

αὐτὸς παρ' αὐτοῦ μανθάνων ἄνευ πόνου·

τὰ χρηστὰ δ' οὐδ' ἦν τὸν διδάσκαλον λάβῃ,

ἐμνημόνευσεν, ἀλλὰ κέκτηται μόλις. Soph. fr. 736.

ἔργου δὲ παντὸς ἦν τις ἄρχηται καλῶς,

καὶ τὰς τελευτὰς εἰκός ἐσθ' οὕτως ἔχειν. Soph. fr. 747.

χαίρειν ἐπ' αἰσχροῖς ἡδοναῖς οὐ χρή ποτε. Soph. fr. 841.

ὦ θνητῶν ἀνδρῶν καὶ ταλαίπωρον γένος,

ὡς οὐδὲν ἔσμεν πλὴν σκιαῖς ἐοικότες,

βάρους περισσὸν γῆς ἀναστρωφώμενοι. Soph. fr. 860.

ἐλπίς γὰρ ἡ βόσκουσα τοὺς πολλοὺς βροτῶν. Soph. fr. 863.

οὐκ ἔστι θνητῶν ὅστις ἔστ' ἐλεύθερος·

ἢ χρημάτων γὰρ δοῦλός ἐστιν ἢ τύχης,

ἢ πλῆθος αὐτὸν πόλεος ἢ νόμων γραφαί.

εἴργουσι χρῆσθαι μὴ κατὰ γνώμην τρόποις. Eurip. Hec. 847 ff. ed. Matth.

ἄπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἔφυ,

καὶ ποικίλων δεῖ τάνδιχ' ἐρμηνευμάτων. Eurip. Phoen. 469 ff.

τά γ' ἀρκοῦνθ' ἱκανὰ τοῖς γε σώφροσιν. Eurip. Phoen. 554 ff.
 οὔτοι τὰ χρήματ' ἴδια κέκτηνται βροτοί,
 τὰ τῶν θεῶν δ' ἔχοντες ἐπιμελούμεθα.

δειλὸν δ' ὁ πλοῦτος καὶ φιλόψυχον κακόν. Eur. Phoen. 597.

ὡς πᾶς τις αὐτὸν τοῦ πέλας μᾶλλον φιλεῖ. Eur. Med. 86.

μανθάνω μὲν οὔα δρᾶν μέλλω κακά,
 θυμὸς δὲ κρείσσων τῶν ἐμῶν βουλευμάτων,
 ὕπερ μεγίστων αἴτιος κακῶν βροτοῖς. Eur. Med. 1067 ff.

θνητῶν γὰρ οὐδεὶς ἐστὶν εὐδαίμων φύσει·
 ὄλβου δ' ἐπιρρουέντος εὐτυχέστερος
 ἄλλου γένοιτ' ἂν ἄλλος, εὐδαίμων δ' ἂν οὐ. Eur. Med. 1218 ff.

τὰ χρήστ' ἐπιστάμεσθα καὶ γινώσκομεν,
 οὐκ ἐκπονοῦμεν δ', οἳ μὲν ἀργίας ὕπο,
 οἳ δ' ἠδονὴν προθέντες ἀντὶ τοῦ καλοῦ. Eur. Hippol. 380 ff.

ὅταν γὰρ αἰσχρὰ τοῖσιν ἐσθλοῖσιν δοκῇ,
 ἢ κάρτα δόξει τοῖς κακοῖς εἶναι καλά.
 μισῶ δὲ καὶ τοὺς σώφρονας μὲν ἐν λόγοις,
 λάθρα δὲ τύχμας οὐ καλὰς κερτημένους. Eur. Hippol. 411 ff.

χρῆ δ' οὔποτ' εἰπεῖν οὐδέν' ὄλβιον βροτῶν,
 πρὶν ἂν θανόντος τὴν τελευταίαν ἴθης
 ὕπως περάσας ἡμέραν ἦξει κάτω. Eur. Androm. 100 ff.

ἀλλ' ὦ μάταιοι, γινῶτε τὰνθρώπων κακά·
 παλαίσμαθ' ἡμῶν ὁ βίος, εὐτοχοῦσι δὲ
 οἳ μὲν τάχ', οἳ δ' ἐσαῦθις, οἳ δ' ἤδη βροτῶν. Eur. Suppl. 549 ff.

ἂ δ' ἂν μάθη τις, ταῦτα σώζεσθαι φιλεῖ
 πρὸς γῆρας. οὕτω παῖδας εὖ παιδεύετε. Eur. Suppl. 917 f.

ὦ ταλαίπωροι βροτῶν,
 τί κτᾶσθε λόγῃας καὶ κατ' ἀλλήλων φόνους
 τίθεσθε; παύσασθ'. ἀλλὰ λήξαντες πόνων
 ἄστη φυλάσσεσθ' ἥσυχαι μεθ' ἡσύχων.
 σμικρὸν τὸ χρῆμα τοῦ βίου· τοῦτον δὲ χρῆ
 ὡς ῥᾶστα καὶ μὴ σὺν πόνοις διεκπερᾶν. Eur. Suppl. 950 ff.

αἰνούμενοι γὰρ ἀγαθοὶ τρόπον τινα
μισοῦσι τοὺς αἰνούντας, ἦν αἰνῶσ' ἄγαν. Eur. Iph. Aul. 968 f.

ἀλλ' ἔστιν, ἔστιν ἢ λίαν δυσπραξία
λίαν διδοῦσα μεταβολάς, ὅταν τύχη. Eur. Iph. Taur. 704 f.

κλεπτῶν μὲν ἢ νύξ, τῆς ἀληθείας τὸ φῶς. Eur. Iph. Taur. 995.

φεύγειν μὲν οὖν χρὴ πόλεμον, ὅστις εὖ φρονεῖ
εἰ δ' εἰς τόδ' ἔλθοι, στέφανος οὐκ αἰσχρὸς πόλει,
καλῶς ὀλέσθαι, μὴ καλῶς δέ, δυσκλεές. Eur. Troad. 402 ff.

τὸ σωφρονεῖν δὲ καὶ σέβειν τὰ τῶν θεῶν
κάλλιστον οἶμαι ταῦτό καὶ σοφώτατον
θνητοῖσιν εἶναι χρῆμα τοῖσι χρωμένοις. Eur. Bacch. 1103 ff.

γνώμη δ' ἀρίστη μάντις ἢ τ' εὐβουλία. Eur. Hel. 757.

αἰσχρὸν, τὰ μὲν σε θεῖα πάντ' ἐξειδέναι,
τά τ' ὄντα καὶ μὴ, τὰ δὲ δίκαια μὴ εἰδέναι. Eur. Hel. 922 f.

οὐδεὶς ποτ' εὐτύχησεν ἔκδικος γεγώς,
ἐν τῷ δικαίῳ δ' ἐλπίδες σωτηρίας. Eur. Hel. 1030 f.

μὴ πλοῦτον εἴπης· οὐχὶ θαυμάζω θεόν,
ὅν χά' ἀκίετος ῥαδίως ἐκτήσατο. Eur. fr. 20 ed. Nauck.

ὄργῃ γὰρ ὅστις εὐθέως χαρίζεται,
κακῶς τελευτᾷ· πλεῖστα γὰρ σφάλλει βροτούς. Eur. fr. 31.

τήν ται Δίκην λέγουσι παῖδ' εἶναι Διὸς
ἐγγύς τε ναίειν τῆς βροτῶν ἀμαρτίας. Eur. fr. 150.

τρεις εἰσὶν ἀρεταί, τὰς χρεῶν σ' ἀσκεῖν, τέκνον,
θεοὺς τε τιμᾶν τοὺς τε θρέψαντας γονεῖς
νόμους τε κοινούς Ἑλλάδος· καὶ ταῦτα δρῶν
κάλλιστον ἔξεις στέφανον εὐκλείας ἀεὶ. Eur. fr. 219.

οὐκ ἔστι μητρὸς οὐδὲν ἥδιον τέκνοισ·
ἔρατε μητρὸς, παῖδες, ὡς οὐκ ἔστ' ἔρωσ
τοιούτος ἄλλος ὅστις ἥδιον ἔραν. Eur. fr. 360.

θεοῦ θέλοντος κἂν ἐπὶ ῥίπος πλέσις. Eur. fr. 401.

αιγᾶν ὅπου δεῖ καὶ λέγειν ἴν' ἀσφαλές,
ὄραν θ' ἂ δεῖ με κοῦχ ὄραν ἂ μὴ πρέπει. Eur. fr. 417, v. 2 f.

οὐκ ἔστις ὅστις πάντ' ἀνὴρ εὐδαιμονεῖ. Eur. fr. 662.

ἀρετὴ δὲ κἄν θάνῃ τις οὐκ ἀπόλλυται,
 ζῆ δ' οὐκέτ' ὄντος σώματος· κακοῖσι δὲ
 ἅπαντα φροῦδα συνθανόνθ' ὑπὸ χθονός. Eur. fr. 734.

αἰαῖ, τόδ' ἤδη θεῖον ἀνθρώποις κακόν,
 ὅταν τις εἰδῆ τὰγαθόν, χρῆται δὲ μὴ. Eur. fr. 838.

μάντις δ' ἄριστος ὅστις εἰκάζει καλῶς. Eur. fr. 963.

φθείρουσιν ἦθη χρήσθ' ὁμιλίαι κακαί. Eur. fr. (vgl. 1. Cor. XV, 33).

θεοῦ γὰρ οὐδεὶς χωρὶς εὐτυχεῖ βροτῶν
 οὐδ' εἰς τὸ μείζον ἤλθε· τὰς θνητῶν δ' ἐγὼ
 χαίρειν κελεύω θεῶν ἄτερ προθυμίας. Eur. fr. 1014.

τὰ κλειστά θνητοῖς τῶν κακῶν αὐθαίρετα. Eur. fr. 1015.

ὅταν δ' ἴδῃς πρὸς ὕψος ἠρμένον τινὰ
 λαμπρῷ τε πλούτῳ καὶ γένει γαυρούμενον
 ὕφρυν τε μείζω τῆς τύχης ἐπηρκότα,
 τούτου ταχεῖαν νέμεσιν εὐθὺ προσδόκα. Eur. fr. 1027.

ἅπαντές ἐσμεν εἰς τὸ νοουθετεῖν σοφοί,
 αὐτοὶ δ' ἁμαρτάνοντες οὐ γινώσκομεν. Eur. fr. 1029.

οὔτ' ἐκ χερὸς μεθέντα καρτερόν λίθον
 ῥᾶον κατασχεῖν οὔτ' ἀπὸ γλώσσης λόγον. Eur. fr. 1031.

τὸ γνῶθι σαυτὸν, τοῦτ' ἔπος μὲν οὐ μέγα,
 ἔργον δ' ὅσον Ζεὺς μόνος ἐπίσταται θεῶν. Jon fr. 55 ed. Nauck.

τὰ μεγάλα δῶρα τῆς τύχης ἔχει φόβον,
 καὶ τὸ πᾶν λαμπρὸν οὐκ ἀκίνδυνον κυρεῖ,
 οὐδ' ἀσφαλὲς πᾶν ὕψος ἐν θνητῷ γένοι. Stob. flor. 105. 51. Nauck fr. adesp. 462.

λεπτὴ τις ἐλπίς ἐστ' ἐφ' ἧς ὀχοῦμεθα. Aristoph. equ. 1244.

τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τὰγαθ' οἱ θεοί. Epicharm. ap. Xen. Mem. II, 1, 20.

ᾧ πονηρέ, μὴ τὰ μαλακὰ μῶσο, μὴ τὰ σκλήρ' ἔχῃς. Epich. l. 1.

πενθεῖν δὲ μετρίως τοὺς προσήκοντας φίλους·
οὐ γὰρ τεθνᾶσιν, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν ὁδόν,
ἣν πᾶσιν ἐλθεῖν ἔστ' ἀναγκαῖον ἔχον,
προεληλύθασιν· εἶτα χῆμεις ὕστερον
εἰς ταῦτο καταγωγεῖον αὐτοῖς ἴξομεν,
κοινῇ τὸν ἄλλον συνδιατρίβοντες χρόνον. Antiphan. ap. Meinek. fr. com. graec. III. p. 29.

ὁ μηδὲν ἀδικῶν οὐθενὸς δεῖται νόμου. Antiphan. l. l. III, 148.

εἰ μὴ γὰρ ὢν ἄνθρωπος ἀνθρώπου τύχαις
ὕπερ ἔστω, ποῦ φανήσομαι φρονῶν; Alexis ap. Mein. III, 453.

φευγ' ἡδονὴν φέρουσαν ὕστερον βλάβην. Alexis l. l. p. 522.

ὕπνος τὰ μικρὰ τοῦ θανάτου μυστήρια. Mnesimach. ap. Mein. III, p. 579.

ὦ πῶς πονηρὸν ἐστὶν ἀνθρώπου φύσις
τὸ σύνολον· οὐ γὰρ ἂν ποτ' ἐδεήθη νόμου. Philemon. ap. Mein. IV, p. 3.

ἦδιον οὐδὲν οὐδὲ μουσικώτερον
ἔστ' ἢ δύνασθαι λοιδορούμενον φέρειν·
ὁ λοιδορῶν γὰρ, ἂν ὁ λοιδορούμενος
μὴ προσποιῆται, λοιδορεῖται λοιδορῶν. Philem. l. l. p. 9.

ἀνὴρ δίκαιός ἐστιν οὐχ ὁ μὴ ἀδικῶν,
ἀλλ' ὅστις ἀδικεῖν δυνάμενος μὴ βούλεται. Philem. l. l. p. 37.

ἐκ τοῦ παθεῖν γίγνωσκε καὶ τὸ συμπαθεῖν·
καὶ σοὶ γὰρ ἄλλος συμπαθήσεται παθῶν. Philem. l. l. p. 52.

ὅστις γὰρ αὐτὸς αὐτὸν οὐκ αἰσχύνεται
συνειδὸθ' αὐτῷ φαῦλα διαπεπραγμένῳ,
πῶς τὸν γε μηδὲν εἰδὸτ' αἰσχυνθήσεται; Philem. l. l. 53.

μαθημάτων φρόντιζε μᾶλλον χρημάτων·
τὰ γὰρ μαθήματα εὐπορεῖ τὰ χρήματα. Philem. l. l. p. 53.

ἀνδρὸς χαρακτὴρ ἐκ λόγου γνωρίζεται. Menand. ap. Mein. IV, p. 91.

τυφλὸν ὁ πλούτος καὶ τυφλοῦς
τοὺς ἐμβλέποντας εἰς ἑαυτὸν δεικνύει. Menand. l. l. p. 93.

ὄν οἱ θεοὶ φιλοῦσιν ἀποθνήσκει νέος. Menand. l. l. p. 105.

ἅπας ἐρυθριῶν χρηστὸς εἶναι μοι δοκεῖ. Menand. l. l. p. 178.

οὐδείς ξύνοιθεν ἐξαμαρτάνων πόσον
 ἀμαρτάνει τὸ μέγεθος, ὕστερον δ' ὄρα. Menand. l. l. p. 202.

ὅταν τι πράττης ὅσιον, ἀγαθὴν ἐλπίδα
 πρόβαλλε σαυτῷ, τοῦτο γινώσκων ὅτι
 τόλμη δικαία καὶ θεὸς συλλαμβάνει. Menand. l. l. p. 248.

ὅστις δὲ διαβολαῖσι πείθεται ταχύ,
 ἦτοι πονηρὸς αὐτὸς ἐστὶ τοὺς τρόπους,
 ἢ παντάπασι παιδαρίου γνώμην ἔχων. Menand. l. l. p. 249.

κρεῖττον ὀλίγ' ἐστὶ χρήματ' ἀνυπόπτως ἔχειν,
 ἢ πολλὰ φανερώς, ἀλλὰ μετ' ὀνειδῶς λαβεῖν. Menand. l. l. p. 263.

μέλλων τι πράττειν μὴ προσέιπης μηδενί·
 ἅπαντα μεταμέλειαν ἀνθρώποις φέρει,
 μόνη σιωπὴ μεταμέλειαν οὐ φέρει. Menand. l. l. p. 269.

ὅταν τι μέλλῃς τὸν πέλας κατηγορεῖν,
 αὐτὸς τὰ σαυτοῦ πρώτον ἐπισκέπτου κακά. Menand. l. l. p. 270.

τοῦτ' ἐστὶ τὸ ζῆν, οὐχ ἑαυτῷ ζῆν μόνον. Menand. l. l. p. 290.

ἅπαντα σιγῶν ὁ θεὸς ἐξεργάζεται. Menand. l. l. p. 293.

πολὺ κρεῖττόν ἐστιν ἐν καλῶς μεμαθηκέναί,
 ἢ πολλὰ φαύλως περιβεβλησθαι πράγματα. Menand. l. l. p. 326.

ἄνθρωπος ὢν μέμνησο τῆς κοινῆς τύχης. Menand. monost. 8.

ἄγει τὸ θεῖον τοὺς κακοὺς πρὸς τὴν δίκην. v. 14.

ἄνδρὸς δικαίου καρπὸς οὐκ ἀπόλλυται. v. 27.

γελᾷ δ' ὁ μῶρος κἄν τι μὴ γέλοιον ᾗ. v. 108.

δρυὸς πεσοῦσης πᾶς ἀνήρ ξυλεύεται. v. 123.

εὐχῆς δικαίας οὐκ ἀνήκοος θεός. v. 146.

εἰ μὴ φυλάσσεις μίκρ', ἀπολεῖς τὰ μείζονα. v. 172.

θεὸν προτίμα, δεύτερον τοὺς σοὺς γόνεις. v. 230.

θυσία μεγίστη τῷ θεῷ τό γ' εὐσεβεῖν. v. 246.

καὶ ζῶν ὁ φαῦλος καὶ θανὼν κολάζεται. v. 294.

- μή μοι γένοιθ' ἄ βούλομ' ἀλλ' ἄ συμφέροι. v. 366.
- ὁ σοφὸς ἐν αὐτῷ περιφέρει τὴν οὐσίαν. v. 404.
- ὁ μὴ δαρεὶς ἄνθρωπος οὐ παιδεύεται. v. 422.
- φύσιν πονηρὰν μεταβαλεῖν οὐ βράδιον. v. 531.
- φῶς ἔστι τῷ νῷ πρὸς θεὸν βλέπειν ἀεί. v. 589.
- Ἄμεραι δ' ἐπίλοιποι μάρτυρες σοφώτατοι. Pindar. Ol. 1, 52 f.
- εἰ θεὸν ἀνὴρ τις ἔλπεται τι λαθέμεν ἔρδων, ἀμαρτάνει. Ol. 1, 102 f.
- διάπειρά τοι βροτῶν ἔλεγχος. Ol. 4, 30.
- ἔστι δὲ φύλον ἐν ἀνθρώποισι ματαιότατον,
ὅστις αἰσχύνων ἐπιχώρια παπταίνει τὰ πόρσω,
μεταμῶνα θηρέων ἀκράντοις ἐλπίσιν. Pyth. 3, 36 ff.
- ἐπάμεροι· τί δέ τις; τί δ' οὐ τις; οὐκ ἔστι ἄνθρωπος. Pyth. 8, 135 f.
- τυφλὸν δ' ἔχει
ἦτορ ὄμιλος ἀνδρῶν ὁ πλείστος. Nem. 7, 34 f.
- ἀνδρῶν δικαίων χρόνος σωτὴρ ἄριστος. fr. 124 Bergk.
- σοφοὶ δὲ καὶ τὸ μὴ δὲν ἄγαν ἔπος αἴνησαν περισσῶς. fr. 196.
- ὅποτε θεὸς ἀνδρὶ χάρμα πέμψη,
πρόσθε μελαίαν καρδίαν ἔστοφέλιξεν. fr. 205.